

SBR dringt langzaam door in onderwijs

Accountancyopleidingen verschillen heel sterk in hun omgang met SBR. Zo heeft de Hogeschool van Amsterdam een virtueel kantoor rond SBR ingericht terwijl Avans Hogeschool in Breda nog nadenkt over wat te doen.

TEKST: ADRIE BOXMEER | BEELD: CORBIS

Jan Pasmooij en Marc van Hilvoorde adviseren namens de overheid het onderwijs over SBR. Hun advies: "Maak studenten in ieder geval duidelijk wat SBR voor hun toekomstige werk betekent." Van Hilvoorde: "Ik heb een hekel aan de bewering dat als je de SBR-ontwikkelingen mist, de wereld vergaat. Maar ik begrijp ook kantoren en onderwijsinstellingen niet die vinden dat ze er niets mee te maken hebben. Die zeggen: het is techniek en ik hoef niet te weten wat er onder de motorkap gebeurt, als de auto maar rijdt. Als je de basis van de techniek niet begrijpt, kun je als accountant in de toekomst je werk niet doen. Logius heeft de kennis over SBR in huis. Die bieden we gratis aan. Maak daar gebruik van." Logius is als onderdeel van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de regieorganisatie achter de ontwikkeling van de digitale overheid. De organisatie beheert in dat kader onder meer overheidsbrede ICT-oplossingen en gemeenschappelijke standaarden. Van Hilvoordes collega Jan Pasmooij geeft op diverse universiteiten en hogescholen voorlichting over SBR en de mogelijke gevolgen voor het onderwijsprogramma. Pasmooij: "Ik zeg nadrukkelijk 'mogelijke' gevolgen, want onderwijsinstellingen zijn vrij om hun eigen programma samen te stellen. Maar SBR is sinds vorig jaar opgenomen in de CEA-eindtermen (Commissie Eindtermen Accountancy). Dus mag je verwachten dat opleidingen er aandacht aan besteden. Zeker nu de NBA heeft aangegeven voor 2013 met een aanpak voor SBR-verklaringen te komen." Pasmooij en Van Hilvoorde zijn bezig met het samen-

stellen van een handboek (*SBR Body of Knowledge*) voor accountancyopleidingen. Hierin worden de eisen wat betreft de kennis van accountants over SBR opgenomen. Zo moeten alle accountants in hoofdlijnen weten wat er speelt op SBR-gebied en wat een taxonomie is. Pasmooij: "Vervolgens kan per opleiding aandacht worden besteed aan specifieke kenmerken. Hierbij maakt het uit of men zich richt op administratieve dienstverlening of op de controlepraktijk."

'INSTELLINGEN DIE DENKEN DAT ZE MET EEN GASTCOLLEGE KLAAR ZIJN, HEBBEN HET MIS.'

'NIET NOG EEN NIEUW VAK'

Voor dit artikel benaderden we alle academische en hbo-accountancyopleidingen. Bij enkele (Hogeschool Rotterdam, Haagse Hogeschool, Hogeschool Zuyd, Erasmus Universiteit) ligt het zwaartepunt tot nu toe op het organiseren van gastcolleges over het onderwerp. De meeste onderwijsinstellingen zijn niet van plan het als apart vak aan te bieden. "Het is onderdeel van het IT-onderwijs", is een van de argumenten. Of: "De CEA-eindtermen bestaan nu al uit veel onderwerpen. Er komt telkens wat bij, maar er gaat nooit wat van af. Daar kan niet nog een nieuw vak bij."

Volgens Jim Emanuels, hoogleraar aan de Rijksuniversiteit Groningen, is het dan ook de hoogste tijd dat binnen zijn vakgebied, bestuurlijke informatievoorziening, de hoogleraren van de verschillende universiteiten bekijken of de CEA-eindtermen nog wel voldoen. Een soortgelijke ontwikkeling vindt plaats bij de hogescholen via het AC-scholenoverleg. Docent Coen Bongers van Windesheim: "We herzien het ICT-onderwijs. De nieuwe opzet wordt binnenkort vanaf de propedeuse inge-

HOGESCHOOL ARNHEM-NIJMEGEN: SPECIALE SBR-TRAINING DOCENTEN

Hogeschool Arnhem-Nijmegen (HAN) vindt dat SBR de komende jaren een belangrijke plaats in het onderwijs moet krijgen. Hiertoe volgden docenten van diverse financieel-economische studierichtingen een speciale training.

Het is een bekend dilemma bij elke nieuwe ontwikkeling in een vakgebied waaraan een onderwijsinstelling aandacht wil besteden: docenten die er zelf nog onvoldoende van weten. Daarom stuurde de HAN in januari vijftien docenten op een eendaagse SBR-cursus. De training werd gegeven door Hugo Esseboom, directeur van Humain, een bedrijf dat zich bezighoudt met management en innovatie. Esseboom heeft in 2009 aan de wieg gestaan van het expertisecentrum Instant Reporting van de Hogeschool van Amsterdam.

Esseboom: "Eind vorig jaar was er eerst een bijeenkomst met drie docenten die betrokken zijn bij onderwijsvernieuwing. Ik wilde weten wat ze deden aan IT in het onderwijs. Want SBR is niets anders dan een nieuwe ontwikkeling op IT-gebied die het beroep en de praktijk van de intermediair zal veranderen. Ik heb ze voorgehouden dat de HAN als SBR-pionier zijn marktpositie voor de komende jaren kan verbeteren. Immers, in de Randstad heb je de Hogeschool van Amsterdam die voorloopt en in het oosten kan dat de HAN worden."

Uit een korte inventarisatie onder de docenten in de financieel-economische vakken bleek slechts een kwart wel eens van XBRL/SBR te hebben gehoord. Alle aanleiding om via een training het kennisniveau te vergroten.

Esseboom ziet de introductie van SBR-onderwijs op hogescholen en in mindere mate op universiteiten overigens als eerste stap. "Ik ben ervan overtuigd dat alle opleidingen die zich met financiële dienstverlening bezighouden ermee te maken krijgen. Het gaat immers om IT-toepassingen met een grote impact. Dat geldt ook voor de financieel-administratieve beroepen in het mbo. Daar zullen ook beslist stappen moeten worden gezet."

'JE MOET WETEN WAT JE WEGSTUURT. BLINDELINGS OP DE SOFTWARE VERTROUWEN KAN NIET.'

voerd. Dan krijgt de totale ICT-component, dus ook SBR, de aandacht die het verdient."

NUCHTERE KIJK

Een ander probleem van vooral hogescholen is de houding van de regionale accountantskantoren. In Zuid-Limburg bijvoorbeeld vinden kantoren dat er niet meer aandacht aan SBR hoeft te worden besteed dan tot nu gebeurt, aldus Hogeschool Zuyd in Sittard. Saxion in Enschede laat weten 'het tot nu als probleem te ervaren dat ons werkveld - dat zijn de regionale kantoren - ons niet duidelijk kon maken welke leerdoelen we wat betreft SBR aan onze studenten moesten stellen'.

Daarentegen is de Hogeschool Arnhem-Nijmegen voortvarend aan de slag gegaan. Allereerst zijn de bij accountancy betrokken docenten bijgeschoold over SBR (zie kader).

Zie ook
**Accountant.nl/
Vaktechniek**

HOGESCHOOL VAN AMSTERDAM: SBR TOPPRIORITEIT

Voor de Hogeschool van Amsterdam (HvA) is het SBR al enige tijd een top-prioriteit. In een project van vier maanden moeten studenten een dag in de week voor enkele fictieve bedrijven werkzaamheden in SBR verrichten.

Antoon van Aken, docent bedrijfseconomie begeleidt het project *Het Virtuele Kantoor*. "Vierdejaars voltijdstudenten besteden hieraan wekelijks een ochtend omdat wij geloven dat SBR een enorm effect zal hebben op de beroepspraktijk. En daar leiden we studenten uiteindelijk voor op." De dertig deelnemers aan Het Virtuele Kantoor voeren als accountant voor vijf fictieve ondernemingen opdrachten uit in SBR. Ze sturen ook belastingaangiften via SBR naar het testportaal van de fiscus. Ze maken daarbij gebruik van de rapportgenerator van Pro Management en communiceren met de vijf fictieve bedrijven via de portaalfunctie van Cream. Het Virtuele Kantoor is een logische stap voor de HvA in een ontwikkeling die begon in 2009 met de oprichting van het expertisecentrum Instant Reporting. Hier kunnen studenten die zich willen specialiseren in SBR een *stage-plusprogramma* doorlopen. Tijdens de stage krijgen ze gastcolleges van onder meer Igno Dekker (ABN/AMRO), Frank Jonker (Cream) en Jacques Urlus (Ordina).

Opleidingscoördinator Jurroen Cluitmans: "Op het moment dat de samenstellpraktijk in 2013 overschakelt op XBRL, moet het onderwijs dat ook doen. Het is allemaal niet zo ingewikkeld. Een accountant moet op de hoogte zijn van hoe het werkt. Met één druk op de knop kun je volledig geautomatiseerd informatie versturen. Maar je moet weten wat je wegstuurt. Blindelings op de software vertrouwen kan niet."

Bij Inholland is men al zo'n vijf jaar met het onderwerp bezig, zeg Erwin Tuin, coördinator accountancyonderwijs. "In het derde en vierde studiejaar zit het in de *lintmodule*, die zich als een lint met actuele onderwer-

'ALS JE DE BASIS VAN DE TECHNIEK NIET BEGRIJPT, KUN JE ALS ACCOUNTANT IN DE TOEKOMST JE WERK NIET DOEN.'

NBA: SBR: SBR-TAXONOMIE ASSURANCE

De NBA ontwikkelt een speciale SBR-taxonomie voor de verklaringen voor controle, beoordelen en samenstellen. Digitale beroepscertificaten worden daarbij gebruikt voor ondertekening. Indien de rapportage wordt gewijzigd of gemanipuleerd, wordt de koppeling met de verklaring automatisch verbroken.

De NBA-taxonomie zal niet alleen in Nederland kunnen worden gebruikt maar ook internationaal. Hiermee wil de NBA bijdragen aan de internationale discussie rondom assurance bij rapportages in XBRL-formaat en aan de innovatie van de beroepsgroep. Naar verwachting kan de taxonomie vanaf 2013 worden gebruikt. In de loop van dit jaar worden de NBA-leden hierover verder geïnformeerd (zie ook het interview met Peter Eimers in *Accountant*, mei 2012).

'EERLIJK GEZEGD VRAAG IK ME AF OF XBRL NIET VRESELIJK WORDT OVERGEWAARDEERD.'

pen door de rest van het onderwijsprogramma slingert. Vanaf volgend studiejaar besteden we er ook aandacht aan in het tweede studiejaar, bij Business Reporting. We gaan niet in op technische aspecten, maar op de praktische gevolgen die het heeft voor het werk van de accountant."

OVERGEWAARDEERD

De Universiteit van Tilburg en Nyenrode geven inmiddels aparte colleges over het onderwerp. Tilburg wil wieso het onderdeel IT in het komende studiejaar uitbreiden. Nyenrode verwacht dat, nu de fiscus vanaf volgend jaar bepaalde informatie alleen nog maar in XBRL wil ontvangen, het onderwerp meer gaat leven en dus in meer vakken zal terugkomen.

Maastricht University besteedt al geruime tijd aandacht aan XBRL, als onderdeel van het vak IT-auditing. "Kenmerk van de colleges, maar dat geldt voor het meeste onderwijs in Maastricht, is dat we met kleine groepen werken, vaak vijftien studenten met twee docenten. Hierdoor kunnen we diep op de materie ingaan", aldus Roger Meuwissen, directeur van de post-master accountancy. Een opmerkelijk geluid komt van de Universiteit van Amsterdam, uit de mond van hoogleraar Edo Roos Lindgreen, in het dagelijks leven partner bij KPMG. Volgens hem heeft XBRL zijn langste tijd alweer gehad. "Het zit sinds 2003 in ons curriculum, maar sinds 2007 vormt het geen aparte module meer. Eerlijk gezegd vraag ik me af of XBRL niet vreselijk wordt overgewaardeerd. Alle voorspellingen over de veranderingen die het teweeg zou brengen, zijn tot nu toe niet uitgekomen. We blijven er aandacht aan besteden, maar gaan het zeker niet uitbreiden."

WAARSCHUWING

Tot slot heeft Marc van Hilvoorde van Logius nog een waarschuwing. "Voorkomen moet worden dat er helemaal geen aandacht aan wordt besteed. Het aanbieden van SBR als apart vak hoeft van mij ook niet. Omdat het een ontwikkeling is die het werk van accountants de komende tijd rigoureuus verandert, moet je er wel iets van weten, toegespitst op concrete werkzaamheden. Geef inzicht in de gevolgen van SBR voor het samenstellen, de interne beheersing, de verslaggeving en het verstrekken van assurance. Instellingen die denken dat ze met een gastcollege klaar zijn, hebben het mis. Dat is maar een eerste stap. Nog afgezien van dat het van belang is wie dat college geeft. Kan deze persoon de consequenties voor accountants overbrengen? Alleen een uitnodiging aan een softwareleverancier voor een praatje is niet voldoende." □